

Tronfjellposten

Mars 2001

Stiftelsen Tronfjell Fredsuniversitet

Nr. 1, Argang 4

Hvis hele verden var én landsby...

*Tronfjell sett fra Steibrua over Glåma, ved Aukrustsenteret i Alvdal, nyttårsaftnen den 31.12.2000.
Det er 28 minusgrader, og kveldssola gyller Tron i gull. Foto: BP.*

...ville 'sola' bare skinne på 'toppen'. Den 25. mars i år mottok jeg en e-mail fra en dansk venn i Danmark, som sa ut til å være av den 'vandretypen' man ofte mottar for å videresende til alle ens venner. Mailen var bare merket 'Venskabsuge'. Jeg synes den er såpass god og viktig at jeg har valgt å dele den med Tronfjellpostens lesere (oversatt til norsk):

"Hvis vi ser på hele verden som et sted hvor det kun er én landsby med akkurat 100 innbyggere, ville den se omtrent slik ut: Det ville være - 57 asiater; 21 europeere; 14 fra Amerika, både fra nord og sør; og 8 afrikanere. 52 ville være kvinner og 48 ville være menn. 70 ville være ikke-hvite, og 30 ville være hvite; 70 ville være ikke-kristne, og 30 ville være kristne. 89 ville være hetroseksuelle, og 11 ville være homoseksuelle. 6 personer ville ha 59% av hele verdens rikdom - og alle 6 ville være fra USA. 80 ville ikke bo i et hus; 70 ville ikke være i stand til å lese; 1 (ja, kun 1) ville ha utdanning ut over grunnskolen; 1 ville eie en datamaskin; 1 ville være døden nær, og 1 ville være like ved å bli født.

Hvis vi ser på vår verden ut fra et slikt kompakt synspunkt, blir behovet for aksept, forståelse og utdanning plutselig mer tydelig. Her er litt mer å tenke på:

Hvis du vaknet opp i morges med å føle deg litt friskere enn syk, så er du heldigere enn den millionen mennesker som ikke overlever denne uka. Hvis du aldri har opplevd faren ved krig, redselen ved tortur eller smerten ved sult, så er du foran 500 millioner mennesker verden over. Hvis du har mat i kjøleskapet, tøy i skapet, et tak over hodet og et sted å sove, så er du rikere enn 75% av denne verden. Hvis du har penger i banken eller i din pung, og penger til å ligge et sted, så hører du til blant verdens rikeste 8%. Hvis du kan lese denne beskjedne, så er du heldigere stilt enn over 2 milliarder i denne verden - som slett ikke kan lese.

En eller annen har en gang sagt: 'What goes around comes around. Arbeid som om du ikke behøver penger. Elsk som om du aldri har vært saret. Dans som om ingen ser deg. Syng som om ingen hører deg. Lev som om dette er himmelen på jorden'."

Sri Ananda og Arne Garborg

Sri Ananda og Arne Garborg ute på vangen til førstnevntes Gaurisankar Sæter på Tronsvangen, med deler av Tronfjell i bakgrunnen, i juni 1921, i samarbeid om oversettelsen av det store indiske nasjonaleposet 'Ramayana', fra opprinnelig sanskrit, via engelsk og riksmål ("provinsdansk"!), til landsmål (nynorsk). Sri Ananda synger på tradisjonell indisk måte fra sanskritteksten og forklarer, mens Garborg noterer. Bildet er oppstilt for å vise samarbeidet mellom de to. Medhjelperne 'miss' Edwards og Einar Beer er ikke med på bildet. Garborg var her 70 år gammel, mens Sri Ananda var 40 år. Dette 80 år gamle, flotte fotografiet, er et sjeldent dokument over et glemt og unikt stykke norsk kulturhistorie. Det er tatt av en av de to lokale fotografene på den tida: Henrik Stinesen (Tynset), eller Alexander Bredstrøm (Alvdal).

Jubileumsar

I år er det - som de aller fleste kjenner til - et nasjonalt erklært "Garborg-år" i Norge for å markere at det er 150 år siden Arne Garborg ble født. Men det bare svært fa vet om, er at det samtidig er 120 år siden Swami Sri Ananda Acharya - som bodde på Tronsvangen i Alvdal i 27 år - ble født i India, og at disse to store diktere og kulturpersonligheter hadde et samarbeid gjennom flere år. Det er derfor nå i 2001 faktisk et felles jubileumsar for disse to. Kontakten mellom Arne Garborg og Sri Ananda varte praktisk talt fra tidlig i 1918, helt til kort før Garborgs død på nyåret 1924. I dette tidsrommet samarbeidet de om flere av Sri Anandas bøker, men mest om nynorske oversettelser til to av bøkene, nemlig diktsamlingen "Snøfuglar" og det store indiske eposet "Ramayana".

Vest møter Øst

Møtet og samarbeidet mellom Garborg og Sri Ananda var

en helt unik hendelse i det kulturelle Norge i forrige arhundre. Aldri før hadde verken Garborg eller andre nordmenn, eller andre skandinaver for den saks skyld, sett en indisk sannyasin og en slik merkelig mann som Sri Ananda, og sannsynligvis savner et slik spesielt samarbeide fremdeles sidestykke i vår historie. Det var Sri Ananda som først tok kontakt med Garborg ved å sende ham et brev. De første brevene til Garborg kom i to utgaver: på engelsk i Sri Anandas håndskrift, og på norsk i en annens håndskrift. Garborg snakket ikke engelsk, og Sri Ananda ikke særlig norsk. Så da de først møttes - på Gaurisankar Sæter den 12. september 1920 - og også senere da Garborg bodde på Tronsvangen hos Sri Ananda i flere uker somrene 1921 og 1922, måtte de ha tolk både for samarbeid og samtaler. Men det var ikke noe problem, da Sri Ananda hadde flere sprakmektige venner som bodde hos seg. Ved det første møtet i 1920 var også fru Hulda Garborg og deres gode venn, dikter-presten Ivar Mortensson-Egnund fra Follidal, med, sammen med sjaføren Olav Straalberg fra Stralsjøasen i Alvdal.

Til minne um Arne Garborg

Lat dørene upp, lat upp
 De gullhærde engle-vakter
 og fagne honom som kjem!
 For han tente songdisene vel
 i dei tri sneis ari og tie.
 Norigs morsmal a reise og adle
 det var livsyrrket hans.
 Og den heimlege bokhagen hennar
 han enda rikare gjorde
 med vokstrar fra solbjarte sørland.
 For almannbaten i Norig
 fra ungdomen av hev han streva.
 Landsens born han fram vilde føre
 til høgre hugmal pa fridoms vegjer.
 Haugelandet og fjellsjølandet,
 gamlelandet med gjetords-kultar,
 dei bjarte nordljøs-nætter sin heim,
 fregdelandet kransa av fjord og fjell
 det atte hugen hans.
 Landet med vogga til fridoms-guden
 udøyelegt hev han det gjort
 i songar so fagre og sterke.
 Garborg du er ikkje burte.
 Ved syngjande bekk fra skalde-kjelda
 der leva du skal,
 der i kveldingi alvar trør dans,
 og fregdarmenn samlast til gaman og leik.
 I hagen var, skald, kvila du njote
 etter møde og strev.
 Kvila du njote med skaldar i lag,
 med dei store avlidne ander
 i høgheims stjerne-ljose døkkbjarte nætter.

Av **Swami Sri Ananda Acharya.**

(Oversatt av Ivar Mortensson-Egnund, 1924)
 Fra "Vild-Svaner", Brahmakul 1926.

Sri Ananda og Arne Garborg i førstnevntes bibliotek og arbeidsrom på Gaurisankar Sæter, sommeren 1921, eller muligens sommeren 1922 (fordi det synes som om Sri Ananda her har skaffet til veie flere utgaver av Ramayana enn i det forrige fotografiet). Dette fotografiet er også oppstilt og sannsynligvis tatt av en av de tidligere nevnte fotografer, men utsnittet av bildet her er ikke like bra som i det foregående.

Samtalene pa Gaurisankarseter

En del av de daglige samtalen mellom Sri Ananda og Arne Garborg pa Gaurisankarseter somrene 1921 og 1922, under samarbeidet med oversettelsen av "Ramayana", ble nedtegnet av tolken og medoversetteren Einar Beer etter hukommelse sent pa kvelden eller om natta straks etterpa. Disse samtalen er helt unike og har aldri tidligere vært publisert. Eksklusivt for Tronfjellpostens lesere, vises her et bitte lite eksempel pa en slik samtale fra 1. juli 1921:

Sri Ananda: "Snakket Ibsen eller Bjørnson noen gang til fordel for landsmalet?"

Garborg: "Nei, de var begge imot det og betegnet det som en fare for landet vart. Især Bjørnson skrev meget imot det. Jeg kan ikke erindre at Ibsen skrev offentlig imot det. Ibsen deltok aldri i avispolemik." "

Sri Ananda: "Anerkjente Bjørnson deg som en dikter?"

Garborg: "Noen ganger roste han meg og noen ganger klandret han meg sterkt. Men han gikk en gang sa langt som til a sammenlikne meg med Voltaire."

Sri Ananda: "Skrev Ibsen noen gang om din diktning?"

Garborg: "Nei."

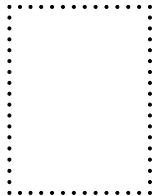
Sri Ananda: "Diktere anerkjenner aldri diktere, og helgener anerkjenner aldri helgener. Slik er det alltid."

Samarbeidet om Ramayana

Samarbeidet om oversettelsen av det store indiske nasjonaleposet 'Ramayana' fra sanskrit til nynorsk strakte seg over halvannet ar, og var et stort og krevende arbeid. Sri Ananda hadde brukt til sammen 20 ar av sitt liv pa a studere Ramayana i forkant av dette arbeidet, og han hadde store ambisjoner om a fa en sa riktig og perfekt utgave som mulig ut til det norske folk. Og ingen ressurser ble spart av ham for a fa det til. Det han imidlertid ikke visste, var at Garborg hadde sine egne, skjulte planer med verket. Det endte derfor med at Garborg rett og slett tok boka og ga den ut som sin egen, uten Sri Anandas vitende eller samtykke. Det kom derfor til konflikt med en trist ende pa samarbeidet. Men Garborg ble tilgitt av Sri Ananda.

Tronfjellposten

A

Returadresse:

Stiftelsen Tronfjell Fredsuniversitet
Shantibu
2560 ALVDAL

Til:

Tronfjellposten

Tronfjellposten - nyhetsbrevet for interesserte i etableringen av Tronfjell Fredsuniversitet

Utgiver: Stiftelsen Tronfjell Fredsuniversitet
Redaktør: Bjørn Pettersen
(Stiftelsens styreformann)
Utkommer: Kvartalvis fire ganger i året
Utgaver: Norsk og engelsk
Priser: Støtteabonnement kr. 250,-/år
Løssalg kr. 30,-/stk.

Adresse: "Shantibu", 2560 Alvdal
Telefon + Fax: 62 48 78 56
E-post: fredsuni@online.no
Internett-sider: <http://home.sol.no/~bjpetter>
Postgirokonto: 0809 2227007
Bankkonto: 1895.26.50935
Sparebanken Hedmark

Nytt fra Tron

Snø og is

Fremdeles ligger Tron dekket av snø og is, bade i bokstavelig og i overført betydning. Foreløpig har ikke Alvdal kommune klart å holde sine lovnader om å arbeide videre med kommuneplanene, hvor det bl.a. skal tilrettelegges for et fredsuniversitet på Flattron, etter Stiftelsen Tronfjell Fredsuniversitets planer. Og utsiktene ser heller ikke særlig gode ut med de

Trontoppen, sett med telelinse fra Tronsvanglia (øst), tidlig om morgenen i midten av januar 2001, i omkring 30 minusgrader. Foto: BP.

store økonomiske innsparinger og mulige oppsigelser som kommunen nå står overfor. Det er grunn til å minne om at Alvdals eksisterende kommuneplan er helt fra 1985, og at bortsett fra de helt sentrumsnære områdene, er det ikke blitt gitt noen nye planer. Kanskje må Stiftelsen nå selv ta ansvaret og fremme et privat reguleringsforslag for Flattron?